

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

IDENTIFICATION OF SYSTEMATICALLY IMPORTANT BANKS AS THE BASIS OF THE STABILITY OF THE BANKING SYSTEM

У статті досліджено сутність та критеріальні ознаки системно важливих банківських установ та обґрунтовано визначення системно важливих банків. Проведено аналіз чинних методик ідентифікації системно важливих банків в країнах Євросоюзу та у вітчизняній практиці. Запропоновано додаткові критерії системно важливих банків, урахування яких дасть змогу центральному банку вжити заходів раннього реагування на їхню діяльність з метою нівелювання поширення шоків на перебіг економічних процесів у країні.

Ключові слова: банківська система, системно важливі банки, критерії системно важливих банків, ідентифікація системно важливих банків, системний ризик, методи визначення системно важливих банків.

В статье исследована сущность и критеріальні признаки системно важных банковских учреждений и обосновано определение системно важных банков. Проведен анализ действующих методик идентификации системно важных банков в странах Евросоюза и в отечественной практике. Предложены дополнительные критерии системно важных банков, учет которых позволит

центральному банку принять меры раннего реагирования на их деятельность с целью нивелирования распространения шоков на ход экономических процессов в стране.

Ключевые слова: банковская система, системно важные банки, критерии системно важных банков, идентификация системно важных банков, системный риск, методы определения системно важных банков.

The article examines the nature and criteria signs of systemically important banking institutions and justifies the definition of systemically important banks. The analysis of existing methods of identification of systemically important banks in the EU countries and in domestic practice has been carried out. Additional criteria of systemically important banks have been proposed, accounting for which will allow the central bank to take early response measures to their activities in order to level the spread of shocks to the course of economic processes in the country.

Key words: banking system, systemically important banks, and criteria for systemically important banks, identification of systemically important banks, systemic risk, and methods for determining systemically important banks.

УДК 336.71

Малахова О.Л.

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

Клімович Р.А.

магістрант

Тернопільський національний економічний університет

Постановка проблеми. У сучасних умовах перебігу економічних процесів роль банківської системи є надважливою для соціально-економічного розвитку суспільства, а тому особливої уваги з позиції забезпечення стабільності її функціонування потребує визначення банківських установ, які здатні відігравати системоутворюючу роль у фінансовій системі. Таким чином, визначення системно важливих банків є ключовим питанням розвитку банківської системи як у вітчизняній, так і в міжнародній практиці, оскільки системно значущі банки можуть негативним чином впливати не тільки на інші кредитні і фінансові установи, але і за допомогою «ефекту зараження» розповсюджувати негаразди на реальний сектор економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивчення проблеми системно важливих банків можна спостерігати у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: В. Міщенко, І. Карпова, В. Лавренюка, В. Новікової, С. Маккіні, Ч. Джоу, П. Праєта, Т. Адріане та інших. Віддаючи належне напрацюванням у цій сфері, слід зазначити, що все ще відсутня науково обґрунтована чітка узгодженість щодо поняття «системно важливі банки», при цьому є різні підходи до визначення критеріїв їх ідентифікації, методик розрахунку індикаторів тощо. Саме за таких обставин в умовах економічної нестабільності в Україні ідентифікація й ефективне регулювання системно важливих

банків набуває особливої актуальності, оскільки системно важливі банки здатні призвести до незворотних негативних наслідків для усієї економічної системи. Зазначене зумовлює необхідність подальшого дослідження сутності системно важливих банків, критеріїв їх ідентифікації та алгоритму визначення.

Постановка завдання. Основною метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів щодо визначення та критеріїв ідентифікації системно важливих банків, порівняння методик віднесення банків до системно важливих як у зарубіжній, так і у вітчизняній практичній діяльності центральних банків, а також виявлення на цій основі недоліків у частині віднесення банківських установ до системно важливих в Україні.

Виклад основного матеріалу. Після фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр., коли стали очевидними наслідки банкрутства банку Lehman Brothers для всієї фінансової системи, уряди різних країн були змушені виділити значні обсяги фінансової допомоги банкам із метою збереження фінансової стабільності. Тому для визначення банків, які володіють значним впливом на всю фінансову систему, було введено поняття «системно важливі банки».

З позицій історичного екскурсу питання саме системно важливих банків вперше було порушене ще 19 вересня 1984 року, коли американець

Стюарт МакКінні увів термін «занадто великий, щоб збанкрутувати». Цікавим є той факт, що цей термін стосувався порятунку банку «Континетал Іллінойс», який надав чималу кількість невдалих вчасно не погашених позик, і чутки про це призвели до того, що понад 10 млрд. депозитів були вилучені вкладниками з банку [2]. Варто зазначити, що сам термін «системно важливий банк» був закріплений Радою з фінансової стабільності разом із Базельським комітетом з питань банківського нагляду якраз після кризи, що відбулась в 2008–2009 рр. [1].

Питання ідентифікації системно важливих банків останнім часом є предметом жвавих дискусій. Саме тому, дослідження самого терміну «системно важливий банк» дало змогу виявити значну кількість різноманітних поглядів як науковців-теоретиків, так і практиків банківської справи. Узагальнені підходи щодо теоретичного осмислення системно важливих банків подано у вигляді табличного матеріалу (табл. 1).

Отже, визначення поняття «системно важливий банк» має чимало тлумачень: з одного боку, їх визначають як інститути, неналежне регулювання яких може викликати масштабну і затяжну фінансову кризу, а з іншого – це ті банки, діяльність яких має вирішальний вплив для нормального функціонування банківської системи і реального сектору економіки. Цілком зрозуміло, що спільними ознаками цих підходів до системно важливих банків є їхня здатність прямо чи опосередковано впливати на економічні процеси в країні.

Таким чином, саме до системно важливих можуть бути віднесені лише ті банківські установи, котрі здатні генерувати системний ризик, який може привести до негативних наслідків для всіх фінансових посередників, вчинити прямий або опосередкований вплив на ефективне функціонування ринків або інших фінансових організацій в системі, а тому їхня діяльність потребує жорсткого контролю та регулювання.

Саме наявність системно значущих банків породжує так званий «ефект зараження», який діє не тільки в банківському секторі, але і розповсюджується на державний та реальний сектор економіки. Так, втрата довіри до системно важливих банків, безперечно, потягне за собою падіння попиту на банківські послуги у банківському секторі країни загалом, знизить довіру до органів державної влади, зменшить попит на ринках товарів і послуг, реальний сектор економіки відчує нестачу в фінансових ресурсах, може виникнути проблема з платіжними системами, що викличе паніку серед населення, збільшиться схильність споживачів до збереження і, як наслідок, знизиться розмір інвестицій в економіку. Деструктивний вплив виникнення фінансових труднощів у системно важливих банках зображено на рис. 1.

Вагомий внесок у виявлення та регулювання діяльності системно значущих банків був зроблений Базельським комітетом із банківського нагляду. Збірка правил, яка вступила в силу в 2011 р., містить чіткі інструкції щодо визначення системно важливих банків та заходів впливу на

Таблиця 1

Систематизація підходів щодо визначення економічного змісту поняття «системно важливий банк»

№ з/п	Автор /Джерело	Зміст
1.	В. Новікова [3, с. 33]	це великі, тісно пов'язані з іншими банками, вихід яких із ринку може завдати значних збитків економіці
2.	І. Краснова, В. Лавренюк [4, с. 57]	банк може вважатися системно важливим, якщо його неплатоспроможність або неочікуване банкрутство спричиняє зростання системного ризику, суттєві порушення у фінансовій системі та/або призводить до негативних наслідків в економіці країни
3.	П. Праєт [5, с. 52]	банк або іншу фінансову установу можна вважати системно важливою, якщо її банкрутство або порушення її діяльності матиме значний негативний вплив на фінансову систему
4.	Міжнародний Валютний Фонд [6]	банк, діяльність якого може спровокувати ризик порушення процесу надання фінансових послуг, що призведе до погіршення функціонування частини чи всієї фінансової системи та становить загрозу негативних наслідків для реального сектору економіки
5.	Базельський комітет з питань банківського нагляду [7]	це фінансова установа, банкрутство або можливі проблеми якої призвели до значних збитків для всієї системи та для економіки загалом через їх розмір, складність та системну взаємопов'язаність
6.	Європейський центральний банк [8]	банківські групи, чий розмір та характер діяльності є такими, що їх банкрутство або неможливість продовження діяльності буде з великою ймовірністю мати негативні наслідки для фінансового посередництва, для ефективного функціонування ринків або інших фінансових організацій в системі
7.	Національний банку України [9]	банк, що відповідає критеріям, встановленим Національним банком України, діяльність якого впливає на економіку країни

Джерело: складено авторами на основі [3–9]

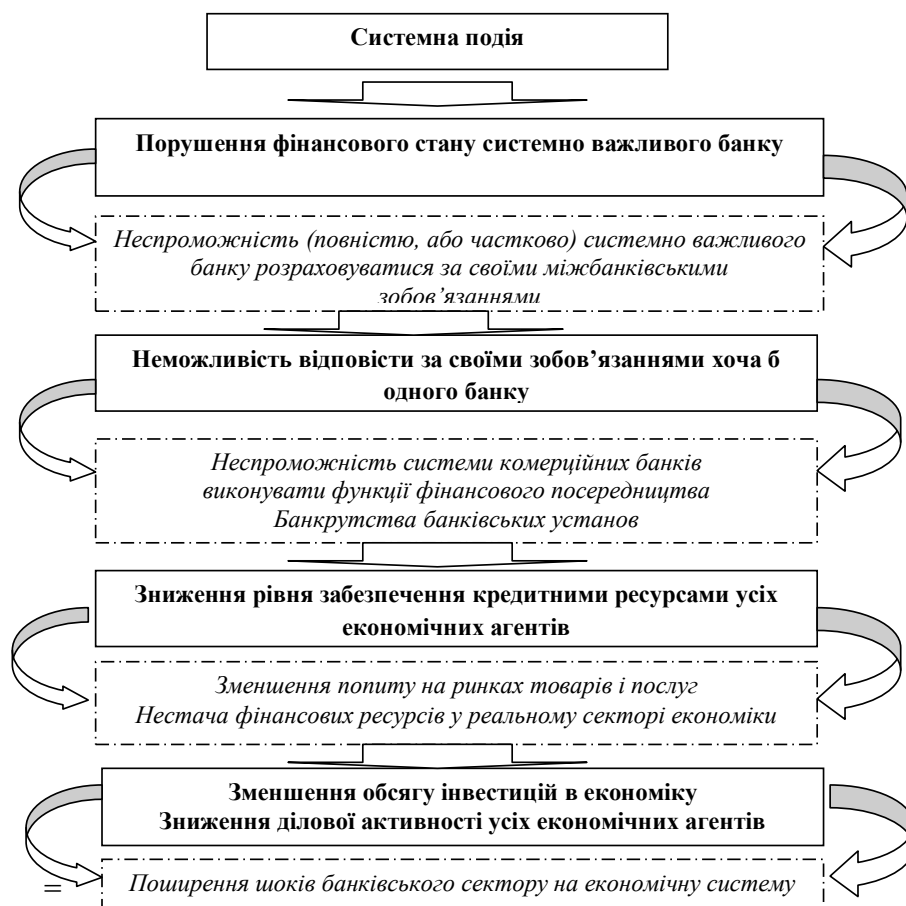

Рис. 1. Вплив системно важливих банків на перебіг економічних процесів в країні

Джерело: розроблено авторами

їхню діяльність [10]. У липні 2013 р. була опублікована оновлена версія базельського документа [11]. Ціль пакету реформ, який включав встановлення додаткових вимог до капіталу системно важливих банків, полягає в підвищенні здатності банківського сектору протистояти потрясінням і знижувати ризики розповсюдження шоків фінансового сектору на реальну економіку.

У жовтні 2012 р. Базельським комітетом був розроблений документ, який регламентує роботу національних органів нагляду із системно важливими банками всередині країни [12]. Основна ідея документа в тому, що банківські установи, які не мають суттєвого значення на міжнародному рівні, можуть чинити серйозний вплив на стабільність національної фінансової системи.

Згідно з рекомендаціями Базельського комітету внутрішні регулятивні органи в процесі ідентифікації системно важливих банків повинні дотримуватися певних принципів (рис. 2).

Методологія ідентифікації системно важливих банків ЄС являє собою два етапи (рис. 3).

На першому етапі, який є загальноприйнятим для всіх країн – членів ЄС, ідентифікація системно

важливих банків засновується на фіксованому наборі обов'язкових показників (табл. 2).

Банки, оцінка яких перевищила встановлену границю, автоматично класифікуються як системно важливі.

Другий етап передбачає можливість додаткової оцінки банків, які на першому етапі не були ідентифіковані як системно важливі, але які можуть бути кваліфіковані як такі за певних умов. Метою другого етапу є врахування особливостей фінансової системи й економіки кожної країни ЄС.

Таким чином, після ідентифікації національних системно важливих банків на основі обов'язкових показників національні регулятори повинні визначити, чи можуть банки, які залишилися, претендувати на статус системно важливих. Для цього можуть бути використані додаткові кількісні і якісні індикатори (табл. 3).

Процедура підрахунку загальної оцінки системної важливості банку включає в себе певний алгоритм (рис. 4):

Банки, загальна оцінка яких дорівнює або перевищує значення 350 базисних пунктів, повинні бути віднесені до категорії національних сис-

Рис. 2. Принципи ідентифікації Н-СВБ, встановлені Базельським комітетом

Джерело: складено авторами на основі [12]

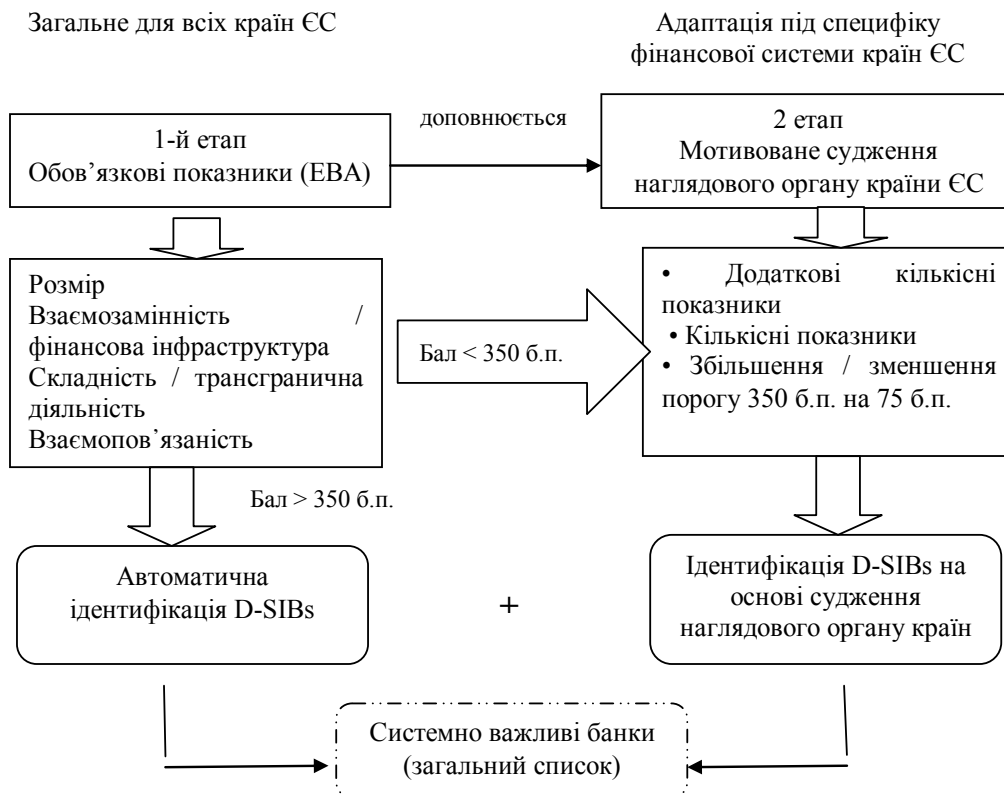

Рис. 3. Методологія ідентифікації системно важливих банків країн ЄС

Джерело: розроблено авторами на основі [11]

**Обов'язкові показники, рекомендовані Європейською службою банківського нагляду
для визначення системно важливих банків на національному рівні**

Показник	Індикатор	Вага індикатора, %
Величина	Загальна сума активів	25
Складність	Велична позабіржових деривативів	8,33
	Активи в іноземній валюті	8,33
	Зобов'язання в іноземній валюті	8,33
Замінність	Величина внутрішніх платіжних операцій	8,33
	Депозити приватного сектору країн ЄС	8,33
	Кредити приватного сектору країн ЄС	8,33
Взаємопов'язаність	Емітовані боргові цінні папери	8,33
	Активи всередині фінансової системи	8,33
	Зобов'язання всередині фінансової системи	8,33

Джерело: [11]

**Додаткові показники, рекомендовані Європейською службою банківського нагляду для
визначення системно важливих банків на національному рівні**

Показник	Індикатор
Розмір	<ul style="list-style-type: none"> • Частка в активах банківського сектору; • Активи/ВВП (6,5%); • Частка ринку (активи > 5%); • Вартість позабалансових позицій; • Депозити в національній валюті від загального обсягу банківських депозитів (5%); • Кредити в національній валюті від загальної кількості банківських кредитів (5%); • Ринкова капіталізація банку / Загальна ринкова капіталізація; • Зобов'язання / ВВП
Важливість для економіки і замінність для банківської системи	<p>Замінність:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кількість використовуваних платіжних систем; 2. Кількість платіжних операцій; 3. Обсяги платіжних операцій; 4. Кількість клієнтів; 5. Частка непроцентних доходів в сукупному доході; 6. Частка в операціях в платіжних системах. <p>Значення для економіки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кількість рахунків клієнтів; 2. Географічна локація бізнесу; 3. Абсолютний розмір кредитів; 4. Види наданих послуг; 5. Депозити, на які розповсюджується система страхування вкладів. <p>Фондові ринки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обсяги портфеля національних облігацій; 2. Частка у випуску облігацій; 3. Частка у випуску акцій.
Складність	<ul style="list-style-type: none"> • Вартість угод прямого і зворотного репо; • Кількість дочірніх компаній; • Кількість іноземних дочірніх компаній • Вартість сек'ютиризованого боргу; • Частка доходу в іноземній валюті; • Вартість фінансових інструментів по активній або пасивній стороні балансу; • Вклади в боргові цінні папери.
Інші показники	<p>Залежність від іноземних банків і небанківський фінансових установ;</p> <p>Репутаційні ризики;</p> <p>Оцінка потенційного негативного ефекту з боку інших організацій банківської групи;</p> <p>Оцінки потенційного негативного ефекту з боку акціонерів.</p>

Джерело: складено авторами на основі [11]

темно важливих банків. Але зазначена межа може бути змінена за бажанням монетарної влади відповідної країни-члена ЄС. Подібне рішення повинне бути обґрунтоване, а причини, які лежать в його основі, публічно розкриті.

Згідно з постановою Правління НБУ від 25 грудня 2014 року № 863 банк є системно важливим, якщо значення його показника системної важливості є вищим, ніж середньоарифметичне значення показника системної важливості відпо-

відних банків. Середньоарифметичний показник системної важливості банків розраховується як відношення суми показників системної важливості банків до кількості банків, загальна сума показників системної важливості яких становить не менше 80 відсотків показників по банківській системі [13].

До системно важливих банків НБУ може застосовувати посилені пруденційні вимоги, зокрема підвищені нормативи ліквідності та капіталу. Статус системно важливого визначає особливий режим нагляду за банком [14]. Так, на етапі виникнення фінансових труднощів у банківській установі регулятор повинен визначити ступінь важливості і вагу банку в банківській системі, а лише після цього може приймати рішення про його перспективи. На рисунку 5 наведений алгоритм прийняття рішень у разі виникнення проблем у банківській установі.

В контексті прийняття рішень щодо системно важливих банків регулюючими органами цікавим

є досвід Німеччини, оскільки у цій країні підхід до нагляду за системно важливими банками ґрунтується на таких засадах: 1) орієнтація на ризики, тобто оцінка здатності банку брати на себе певний ризик; 2) пропорційність; 3) підхід, який базується на принципах БКБН, що, по суті, є мінімальними вимогами для Бундесбанку.

Слід зазначити, що Бундесбанк використовує принцип «пропорційності» нагляду, який передбачає різну інтенсивність нагляду за банком (залежно від його фінансового стану та системної важливості) (табл. 4).

Також необхідно зауважити, що критерії, встановлені НБУ, повною мірою не відображають реальний рівень показника системної важливості, тому що неврахованою залишається низка важливих факторів. Насамперед, на відміну від методики МВФ і Базельського комітету, НБУ не враховує розмір статутного капіталу, розмір зовнішніх

Рис. 4. Алгоритм підрахунку загальної оцінки системної важливості банку

Джерело: розроблено авторами

Рис. 5. Алгоритм прийняття рішень у разі виникнення труднощів у банку

Джерело: розроблено авторами

Інструменти «мінімального» та «інтенсивного» нагляду Бундесбанку

% з/п	Інструменти «мінімального» нагляду	% з/п	Інструменти «інтенсивного» нагляду
1.	оцінка щорічної фінансової звітності й управлінських звітів;	1.	цілеспрямований збір інформації шляхом безвиїзного моніторингу (наприклад, спілкування по телефону / підготовка запитів);
2.	оцінка звіту зовнішніх аудиторів за результатами розгляду річної фінансової звітності;	2.	збір інформації про банк безпосередньо під час його перевірки (наприклад, спеціальні зустрічі з вищим керівництвом банку / проведення інспектування);
3.	моніторинг, аналіз та оцінка регулярних і спеціальних звітів та інформації (наприклад, щомісячний збір інформації про банк, звіт про забезпечення платоспроможності й ліквідності, великі експозиції);	3.	уточнення профілю ризику банку (для системно важливих банків – щоквартально, для інших – як правило, один раз на рік)
4.	регулярні зустрічі з вищим керівництвом банку;		
5.	класифікація банку;		
6.	складання профілю ризику банку		

Джерело: складено авторами на основі [15]

запозичень банку, а також обсяги споживчого кредитування, оскільки в кризовий період це і є рушійною силою проблем банку.

Підтвердженням недосконалості критеріїв, розроблених НБУ, є те, що в 2015 році до системно важливих було віднесено 8 найбільших банків України, до яких увійшов і «Дельта банк». Нагадуємо, що декілька місяців згодом системно важливий «Дельта банк» було визнано неплатоспроможним, що в свою чергу мало завдати нищівний удар по банківській системі і економіці загалом. Цікаво зазначити, що аудитори «Ернс енд Янг» (EY) заявили, що «Дельта банк» за період 2012–2015 років приховав збитків як мінімум на 42 млрд. грн. А це означає, що якщо дивитися на реальний показник достатності капіталу, то «Дельта банк» був неплатоспроможним ще з 2012 року. В 2014 році було задекларовано прибуток у розмірі 46,3 млн. грн. І ця ситуація виглядає доволі абсурдною з огляду на те, що на кінець 2013 року відсоткові витрати перевищували доходи на 308,3 млн. грн.

У результаті аудиторського дослідження було виявлено низку порушень з боку керівництва банку. Зокрема, виявлені порушення вимог Постанови НБУ № 692 від 30.10.2014: застава активів без підтвердження внутрішнього дозволу та економічної доцільності, погашення кредитів у негрошовій формі без дозволу НБУ, неповне відображення в обліку інформації щодо наданих акредитивів – можливе порушення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відсутність договорів застави у кредитних справах позичальників, погашення кредитів інвестиційними сертифікатами з сумнівною вартістю, недостатність «твердої» застави для забезпечення значних залишків по виданих кредитах [16].

Спираючись на методики центральних банків низки пострадянських країн, рекомендації МВФ, а також на основі вітчизняних досліджень у цій сфері [17, с. 29], можемо запропонувати такі критерії, які

визначають приналежність банку до числа системноутворюючих (рис. 6):

Розрахунок вищевказаних показників, які характеризують кожен із запропонованих критеріїв оцінки системної значущості банку, слід здійснювати щоквартально.

НБУ останні 3 роки (2016–2018 рр.) до категорії системних банків відносить лише ПАТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк» та АТ «Укресімбанк». Така ситуація не є дивною, оскільки сукупні активи відповідних банків становлять понад 40% активів усього банківського сектору.

За результатами функціонування банківської системи України у 2017 році спостерігалось зростання обсягів активів та зобов'язань у системно важливих банках (рис. 7).

Проте викликає застереження, що частка системно важливих банків, власником яких є держава, за останні два роки сягнула рекордної позначки – 55%. Історично державними були «Ощадбанк» (17% ринку) та «Укресімбанк» (13% ринку). Останнім до цієї групи наприкінці 2016-го долучився найбільший банк України – «ПриватБанк». За кількістю депозитів населення, платіжних карток і банкоматів його частка перевищує 60%. Така концентрація системно важливих банків у власності держави є нетиповою для країн ЄС. Приміром, у Польщі держбанки займають лише 24% банківського ринку. У Румунії – близько 8%. У Чехії, Великій Британії та Франції – не більше 1–2%.

Окрім того, слід зауважити, що держава не є ефективним управлінцем, оскільки починаючи з 2014 року державні банки вже отримали з бюджету понад 200 мільярдів гривень. Найбільше коштів – 155 мільярдів – потребував «ПриватБанк». Тобто кожен українець заплатив за підтримку банків майже 4500 гривень. За дослідженнями аналітиків, цього року «Ощадбанк» потребуватиме ще 17,85 мільярдів. Одна з причин такої «фінансової

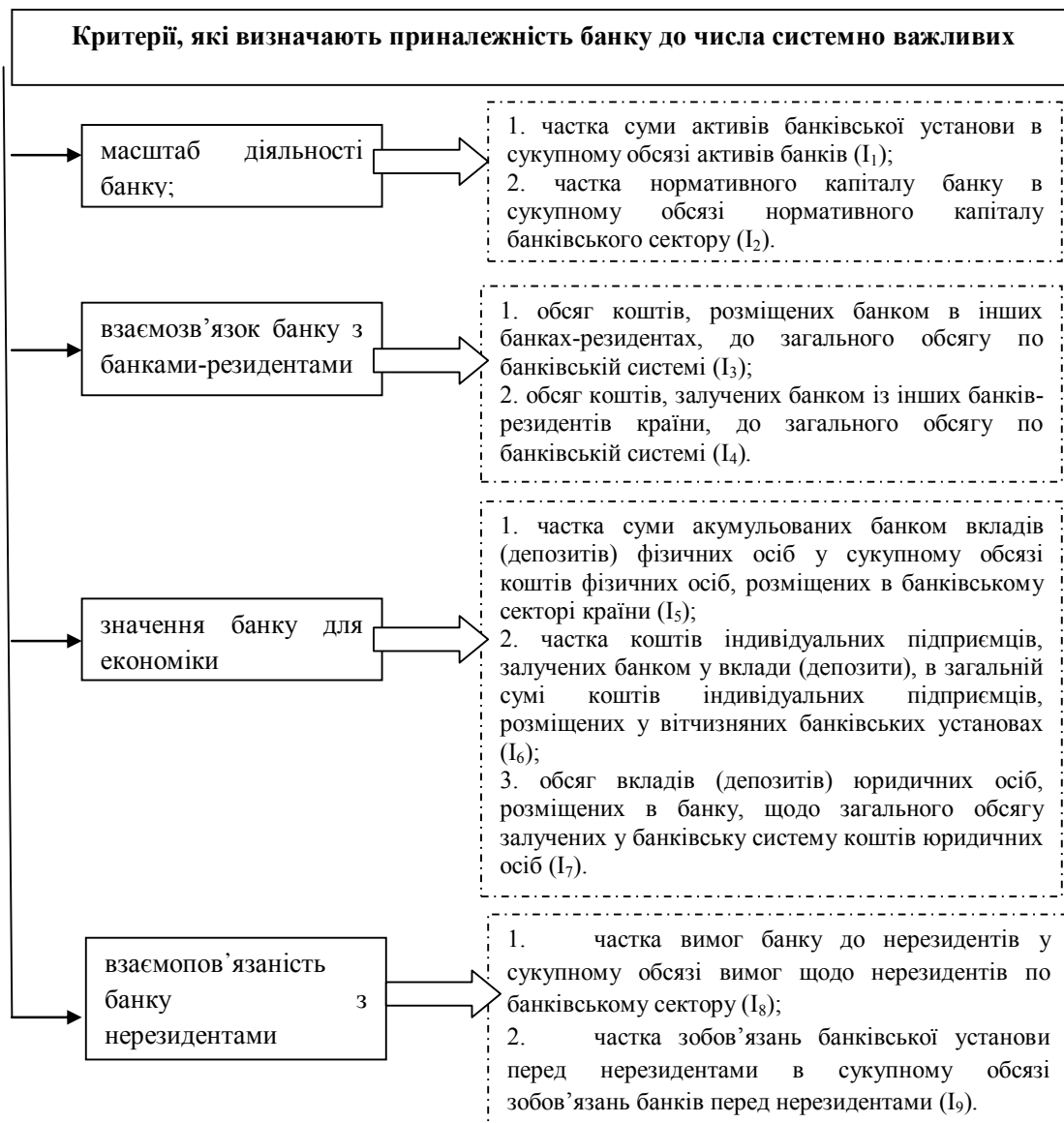

Рис. 6. Критерії, які визначають приналежність банку до числа системно важливих

дірки» – велика частка кредитів, які не обслуговуються. Якщо у приватних банках таких кредитів близько 30–40%, то в державних – більше половини. Переважно це так звані «політичні» кредити, що до 2014 року видавалися державним підприємствам або особам, наближеним до колишньої влади [22].

Цілком очевидно, що з огляду на ситуацію, що складається в сучасних реаліях, НБУ повинен вдосконалити систему ідентифікації та регулювання діяльності системно важливих банків. Насамперед потрібно встановити додаткові вимоги до капіталу системно важливих банків для покриття негативного впливу системних ризиків, що дозволить підвищити їхню стійкість.

Хочеться відмітити, що найголовнішим і найважливішим індикатором банківської системи загалом повинна бути довіра з боку населення. Цей показник є досить поширеним у багатьох країнах

світу. Тому НБУ і банки повинні провести роботу над покращенням цього показника, адже в період фінансових коливань дії населення є рефлексорними, що у свою чергу негативним чином впливає на банківську систему країни загалом.

Висновки з проведеного дослідження. Проведені в статті дослідження дали змогу дійти таких основних висновків.

1. В економічній науці склалися декілька підходів до виявлення та ідентифікації системно важливих банків.

2. Критерії ідентифікації системно важливих банків, що запропоновані у дослідженні, підвищують об'єктивність отриманих результатів і створюють платформу для використання пропорційного підходу до регулювання діяльності цих банків.

3. З метою уникнення потенційних ризиків, що можуть спричинити порушення фінансового стану системно важливих банків, НБУ повинен

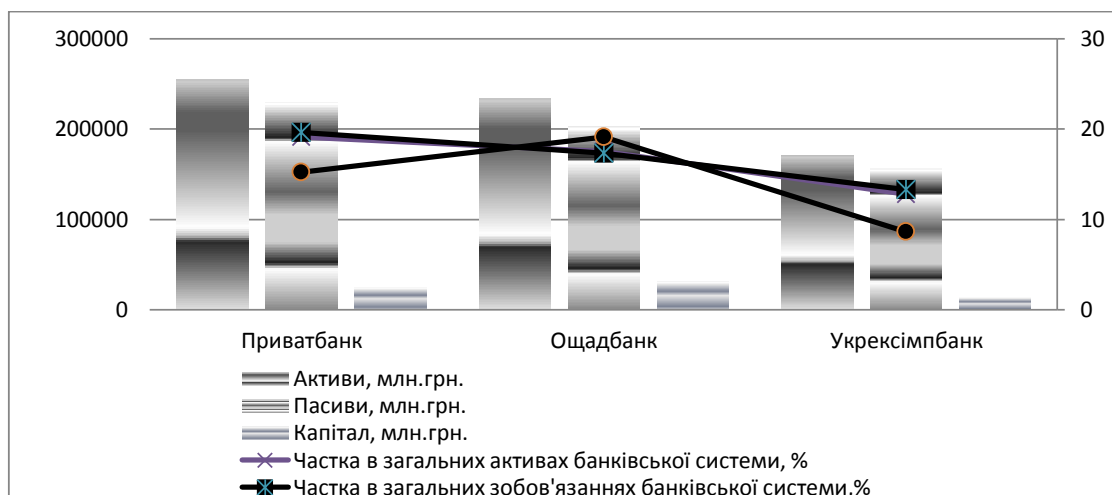

Рис. 7. Концентрація активів, зобов'язань та капіталу системно важливих банків у банківській системі України (станом на 1.01.2018 р.)

Джерело: розраховано авторами за [18; 19; 20; 21]

запровадити додаткові інструменти для раннього реагування.

Таким чином, розроблення комплексу заходів щодо виявлення, критеріїв ідентифікації та методики визначення системно важливих банків дасть змогу максимально уникнути ризиків банкрутства потенційних системно важливих банків, що допоможе забезпечити стабільність соціально-економічного стану держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement (Covernote) // Basel Committee of Banking Supervision. 2011 (November). URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs207cn.pdf>.
2. Continental Illinois and «Too Big to Fail» // Сайт Федеральної корпорації страхування депозитів. URL: http://www.fdic.gov/bank/historica/history/235_258.pdf.
3. Новикова В. Функционирование и регулирование системно значимых банков в Республике Беларусь // Банковский вестник. 2013. № 8. С. 33–38.
4. Лавренюк В.В. Сутність та критерії ідентифікації системно важливих банків / І.В. Краснова, В.В. Лавренюк // Вісник НБУ. 2015. № 5. С. 55–60.
5. Praet P. Macro-prudential and financial stability statistics to improve financial analysis of exposures and risk transfers // Fifth ECB Conference on Statistics on «Central Bank statistics: What did the financial crisis change». 2010. – (19–20 October). P. 52–62.
6. Guidance to assess the systemic importance of finance of financial institutions, markets and instruments: initial considerations October 2009. URL: <http://www.imf.org/xtremal/np/g20/pdf/100109a.pdf>.
7. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement (Covernote) // Basel Committee of Banking Supervision. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs207cn.pdf>.

8. ECB. December 2006 Financial Stability Review. URL: <https://www.ecb.int/pub/pdf/other/financialstabilityreview200612en.pdf>.

9. Системоутворюючий банк. Офіційне інтернет-видавництво Національного банку України. Глосарій банківської термінології. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id.

10. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement. Basel Committee on Banking Supervision, Rules text. 2011. URL: <http://www.bis.org/publ>.

11. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absorbency requirement. Basel Committee on Banking Supervision. URL: 2013. URL: <http://www.bis.org/publ>.

12. A framework for dealing with domestic systemically important banks. Basel Committee on Banking Supervision. 2012. URL: <http://www.bis.org/publ>.

13. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок визначення системно важливих банків» від 25.12.2014 р. № 863. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=13264040>.

14. Національний банк України: офіц. Сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.

15. Набок Р. Системно важливі банки: підходи до побудови нагляду / Р. Набок // Вісник Національного банку України. 2014. № 7. С. 39–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_7_19.

16. Фонд Гарантування Вкладів Фізичних Осіб «Стислі результати аналізу Дельта банку». URL: http://www.fg.gov.ua/images/bank/delta/Delta_forensic.pdf.

17. Пашкевич, А. Системно значимые финансовые институты на примере банков Беларуси / А. Пашкевич, М. Власенко // Банкаўскі веснік, 2013. № 19. С. 27–36.

18. Річні звіти НБУ // Національний банк України: офіц. сайт. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15727773&cat_id=36450

19. Фінансова звітність ПАТ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovajaochetnost/>.

20. Фінансова звітність ПАТ «Ощадбанк». URL: <http://www.oschadbank.ua/ua/about/reporting/>.

21. Фінансова звітність ПАТ «Укресімбанк». URL: https://www.eximb.com/ukr/about/annual_report.

22. Руденко В. Що буде з державними банками? 12 березня, 2018. URL: <https://hromadske.ua/posts/shcho-bude-z-derzhavnymy-bankamy>.

REFERENCES:

1. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement (Covernote) // Basel Committee of Banking Supervision. 2011 (November). Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs207cn.pdf>.

2. Continental Illinois and «Too Big to Fail» // Сайт Federalnoi korporatsii strakhuvannia depozytiv. Available at: http://www.fdic.gov/bank/historica/history/235_258.pdf.

3. Novykova V. (2013) Funktsyonyrovanye y rehu-lyrovanye systemno znachymykh bankov v Respublyke Belarus [Functioning and regulation of systemically important banks in the Republic of Belarus]. Bankovskiy vesnyk. no 8. pp. 33–38. (in Belarus).

4. Lavreniuk V.V. (2015) Sutnist ta kryterii identyfikatsii systemno vazhlyvykh bankiv [The essence and criteria for identifying systemically important banks] Visnyk NBU. no 5. pp. 55–60. (in Ukrainian).

5. Praet P. (2010) Macro-prudential and financial stability statistics to improve financial analysis of exposures and risk transfers// Fifth ECB Conference on Statistics on “Central Bank statistics: What did the financial crisis change”. (19–20 October). pp. 52–62.

6. Guidance to assess the systemic importance of finance of financial institutions, markets and instruments: initial considerations October 2009. Available at: <http://www.imf.org/xtremalnp/g20/pdf/100109a.pdf>.

7. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement (Covernote) // Basel Committee of Banking Supervision. Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs207cn.pdf>.

8. ECB. December 2006 Financial Stability Review [Elektronnyi resurs]. – Available at: <https://www.ecb.int/pub/pdf/other/financialstabilityreview200612en.pdf>.

9. Systemoutvoriuiuchy bank [System-building bank] Ofitsiine internet-vydavnytstvo Natsionalnoho banku Ukrainy. Hlosarii bankivskoi terminolohii. – Available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id.

10. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement. Basel Committee on Banking Supervision, Rules text (2011). Available at: <http://www.bis.org/publ>.

11. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the higher loss absor-

bency requirement. Basel Committee on Banking Supervision (2013). Available at: <http://www.bis.org/publ>.

12. A framework for dealing with domestic systemically important banks. Basel Committee on Banking Supervision (2012). Available at: <http://www.bis.org/publ>.

13. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok vyznachennia systemno vazhlyvykh bankiv» (25.12.2014). [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On Approval of the Regulation on the Procedure for the Designation of Systemically Important Banks"] no863. Available at: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=13264040>. (in Ukrainian).

14. Natsionalnyi bank Ukrainy: [National Bank of Ukraine] ofits. sait. Available at: <https://bank.gov.ua/> (in Ukrainian).

15. Nabok R. (2014) Systemno vazhlyvi banky: pidkhody do pobudovy nahliadu / R. Nabok [Systemically important banks: approaches to supervising] Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy. no 7 .pp. 39–43. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_7_19. (in Ukrainian).

16. Fond Harantuvannia Vkladiv Fizychnykh Osib «Styli rezultaty analizu Delta banku». [Fund for the Guarantee of Contributions of Physical Persons "Condensed Results of the Delta Bank Analysis"] Available at: http://www.fg.gov.ua/images/bank/delta/Delta_forensic.pdf.

17. Pashkevych, A. (2013) Systemno znachymyie finansovye ynstytuty na prymere bankov Belarusy [Systemically significant financial institutions on the example of Belarusian banks] Bankaŭski vesnik, no 19. pp. 27–36. (in Belarus).

18. “Richni zvity NBU” [Annual reports of the NBU]. Natsionalnyi bank Ukrainy: ofits. sait. <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/> Available at: [article?art_id=15727773&cat_id=36450](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15727773&cat_id=36450) (in Ukrainian).

19. Finansova zvitnist PAT «Pryvatbank» [Financial Statements of PJSC "PrivatBank"] Available at: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost/>. (in Ukrainian).

20. Finansova zvitnist PAT «Oshchadbank» [Financial statements of PJSC "Oschadbank"] Available at: <http://www.oschadbank.ua/ua/about/reporting/>. (in Ukrainian).

21. Finansova zvitnist PAT «Ukreximbank» [Financial statements of PJSC "Ukreximbank"] Available at: https://www.eximb.com/ukr/about/annual_report. (in Ukrainian).

22. Rudenko V. (2018) Shcho bude z derzhavnymy bankamy? [What will happen to state-owned banks?] Available at: <https://hromadske.ua/posts/shcho-bude-z-derzhavnymy-bankamy>. (in Ukrainian).

Malakhova O.L.Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Banking
Ternopil National Economic University**Klimovich R.A.**Graduate Student,
Ternopil National Economic University**IDENTIFICATION OF SYSTEMATICALLY IMPORTANT BANKS
AS THE BASIS OF THE STABILITY OF THE BANKING SYSTEM**

In today's conditions of the course of economic processes, the role of the banking system is critical to the socio-economic development of society, and therefore, a special attention from the standpoint of ensuring the stability of its functioning requires the definition of banking institutions that can play a system-forming role in the financial system. Thus, the definition of systemically important banks is a key issue for the development of the banking system, both in domestic and international practice, since systemically significant banks can negatively affect not only other credit and financial institutions but also through the "effect of infection" to spread troubles to the real sector of the economy.

The issue of identifying systemically important banks has recently been the subject of lively discussions. That is why the study of the term "systemically important bank" has made it possible to identify a large number of diverse views of both theoretical scholars and practitioners of banking.

Obviously, given the situation in modern realities, the NBU should improve the system of identification and regulation of systemically important banks. First of all, it is necessary to establish additional requirements for the capital of systemically important banks to cover the negative impact of systemic risks, which will increase their resilience.

We would like to note that the main and most important indicator of the banking system, in general, should be the trust of the population. This indicator is quite common in many countries of the world. Therefore, the NBU and banks should work on improving this indicator, as during the period of financial fluctuations the population's actions are reflexive, which in turn negatively affects the banking system of the country as a whole.